

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
poluletna . . . „ 2.—
četrtletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 41.

V Ljubljani, dne 8. septembra 1911.

Leto VI.

Ali ima delavec kaj od svoje narodnosti?

Kaj pa ima delavec od tega, če se briga za narodnost? Ali ni zanj to vseeno? Ali ne velja njemu: S trebihom za kruhom? Ali ni popolnoma brez pomena delavcu, v kakšnem jeziku govori gosposka, saj njemu tako nič dobrega ne pride od nje?

Zastaviti si moramo to vprašanje in odgovoriti nanj, če hočemo, da bomo prav razumeli, kako daleč naj sega naša mednarodnost, in kako neumno in zato tudi svoji stranki škodljivo načelo oznanja socialna demokracija. Natančno si je treba ogledati, kako vpliva narodno vprašanje tudi na delavčev življenje. Najprej seveda mimoregre omenjamo, da imata srce in vest že tudi nekaj govoriti pri tej reči. Kogar srce nima prav nobene iskre za očeta, mater, za dom, tak je revež. Marsikateremu delavcu so sicer spomini na mlada leta zelo zagrenjeni s črnimi lisami prestanega pomanjkanja, preziranja, zaničevanja, toda med njimi je vendar skoraj za vsakega nekaj svetlih, lepih, sladkih reči, ki ga grejejo, ko se spomni nanje. V zvezi s temi spomini in z ljubeznijo, ki ga veže nanje, je pa tudi govorica, ki je ž njo občeval s svojo materjo, ki je v nji zajeceljal prve glasove. Kakor pravi vest, naj človek ne pozabi svoje matere, tako mu tudi veleva, naj spoštuje svoj jezik, in naj se postavi za čast svojega rodu.

Pa te strune so za marsikoga zaprašene. Zato pa je treba, da primemo za druge, ki morajo pretresti tudi najtrjo socialno demokratično dušo. Vprašajmo: Zakaj imajo pa pri nas vsa, ali vsaj večinoma vsa boljše plačana mesta samo tujci, Nemci in Lahi pri velikem obrtu, pri stavbnem delu? Zakaj je pa naš človek v domači deželi navezan samo na to, da prodaja svojo surovo telesno moč pod ceno? Zakaj so pa mojstri, nadzorniki, inženjerji, palirji sami Nemci in Lahi? Izpod tujega cesarja, tujega kralja pridejo k nam in služijo dobro; naš delavec je pa vedno pri tleh in pobira pičle groše za trdo delo. Kar je slabega in grdega, to

mora opraviti on; kar je pa dobrih plač, jih poberejo drugi.

Poglejmo pa na tuje; med Nemce v naši državi, v Nemčijo, v Ameriki? Ali se tam našim delavcem godi primeroma ravno tako, kakor tujim pri nas? Bog ne zadeni! Amerikanski delavci zaničujejo naše in zahtevajo vedno bolj stroge postave za izseljence; najrajši bi, da bi se našim sploh vstop v Ameriko prepovedal. Tam ima naš delavec zopet le najslabše, najgrje, najmanj plačano in najbolj nevarno delo. Taka je tudi na Nemškem, taka po nemških rudokopih in tovarnah v naši državi. Na Nemškem delavci, v prvi vrsti socialnodemokratični, naše prezirajo in skrbe za to, da tudi najizvežbanejši in najnadarjenejši in najpridnejši ne napredujejo. Za vsako malo reč pa izženejo našega človeka; za vsako smet ga kaznujejo. Slovenski in hrvaški delavec je povsod zadnji, ko gre za plačo; povsod prvi, ko je treba nesti kožo v stroj, ko je treba vzdigovati, da pokajo kosti, trpeti, da meso in kite odstopajo. Iz tujine ga podijo proč, ali mu pa dajo najslabše delo; doma mu pa vse boljše drobitve poberejo drugi. Naši ljudje morajo trumoma na tuje iskat si koščka potrebnega kruha, doma se pa živi na tisoče Lahov in Nemcev, ki od njih nima nihče nič. Poudarjamo, da je nemška in laška socialna demokracija vkljub vsi svoji mednarodnosti ravno taka do naših ljudi, kakor drugi Nemci in Lahi. Oznanja enakost, v resnici so pa slovenski in hrvaški delavci, ki so v njenih organizacijah samo za to, da zbirajo zanjo svoje groše in hodijo k ofru za njene namene, za agitatorje in urednike.

To vsi vemo; to je jasno kot beli dan. To čuti socialni demokrat ravno tako kakor naš delavec. In vendar se tega ne upa skoraj nobeden povedati, in tudi ne odgovoriti na vprašanje, zakaj je tako. Povejmo no enkrat na vsa usta: Tudi nemškemu socialnemu demokratu se zdi slovenski sodrug manjvreden človek, zato ker prezira vsakega, kdor ni Nемец, zato ker tudi on zastopa stališče, da se šele pri Nemcu človek začne, da je nemštvo posebna reč, zato ker torej slovensko narodnost zaničuje in

prezira. Ali ni torej stanovska dolžnost našega delavca, da brani svojo narodnost, da se upre zopernemu bahaču, krivičnemu nemškemu samosilniku, ki ravno zavoljo preziranja slovenske narodnosti dela škodo slovenskemu delavcu pri njegovi konkurenci, pri njegovem zaslužku in napredku. Ko nemški socialni demokratje na Vestfalskem in v Porenšni zahtevajo, naj se slovenskim delavcem obteži, ali celo prepove vstop v tamošnje premogokope in tovarne, je vse prav. Gorje pa, ako bi hoteli n. pr. pri nas delavci pričeti kako reč proti Lahom izpod laškega kralja, ki jemljejo našim zaslužek. Brate, to sta dve različni reči, porečejo socialni demokratje, pa bi udarili po nas, da smo delavski izdajalci in še marsikaj takega. Taka hinavščina je grda, da se mora studiti samemu zlodju.

Kak socialni demokrat bi se tu začel zvijati in bi rekel: Seveda so slovenski in hrvaški delavci zadnji, ker nič ne znajo. No, dobro! Zakaj pa ne znajo nič, kakor praviš. Ali ne zato, ker nimajo svojih šol, ki bi se v njih mogli tudi obrtno izobraziti v svjem maternem jeziku? Ali ne zato, ker imajo pač Nemci in Lahi vse šole, kar si jih žele, Slovencem in Hrvatom pa še ljudskih manjka? In zakaj to? Ali ne samo za to, ker država ne da Slovencem in Hrvatom, kar jim gre? Ali ne zato, ker se prezira v državi naša narodnost zlasti na šolskem polju? To mora biti slepcu jasno.

Med brati in sestrami.

NEVARNOST KARTELOV.

Da se vsled kartelov čezmerno podražujejo razna za živež potrebna sredstva, je dovolj dokazano. Kartel sladkornih tovarn nam ravno sedaj kaže to »prijetno« stran. Toda karteli niso nevarni le podraževanju živil in za življenje potrebnega blaga, temveč naravnost tudi delavstvu. Karteli se bodo in so se deloma razvili kot protidelavska organizacija, ki bo pri vseh delavskih pogodbah igrala veliko, ako ne odločilno vlogo. Sedanje zapiranje podjetij iz solidar-

mala vas, ob vhodu na desno pokopališče, na levo cerkev; nad vhodnimi vrati Marijina podoba. O, gospod doktor, vsaka malenkost se mi je živo vtisnila v spomin: v mali izdolbini v zidu podoba Device, stara podoba, ki so edinej še prizanesli rogovileži naše dežele, ali iz zaničljivosti ali pa iz strahu, tega ne vem.

»Hece«, klikne Janez, »ustrelimo to podobu!«

»Tudi Pavel nabaše koj, oba pomerita ter napneta petelinčka.«

»Stoj!« rečem s tresočim glasom, kajti zdelo se mi je, da se je Marijina podoba oživila ter se grozeče proti meni vzdignila, »stojta, prizanesimo temu lesu!«

»Molči, tepec, zavpijeta name, ta je še starokopitnik, ti živina! . . .«

»In Pavel ustrelil in zadene podobu v glavo sredi oces, Janez pa naravnost sredi srca; nato se obrneta malopridneža do mene z zasmehujočim obrazom rekoč: »Sedaj je vrsta na-te.«

»Tudi jaz pomerim; nehote se je užgal smodnik, meril sem v zrak . . .«

»In kroglja zadene podobu v nogo?« mu prestriže zdravnik besedo.

I. A. Nabrežan: Rana.

I.

»Le pogum, seržan*!«

»Gospod doktor, prepričan sem, da je ta rana neozdravljiva.«

»Kri še ni stara, še je dosti močna; stari ste šele štirideset let. Verjemite mi, seržan . . .«

»Verjamem, da bi jaz pri tem le čas in denar potrošil, vi bi pa brezuspešno zapravljali svojo umetnost in svoje prozvano ime.«

»Pričakoval sem od vas več vztrajnosti in poguma; kaj pa, če bi rezal, izžigal . . .?«

»Le režite, kolikor se vam zljubi; gotovo bo vse zastonj, ker so se črvi pri meni ustanovili in naj jih še toliko žgete in izrezujete, povrnejo se gotovo.«

»To homo šele poizkusili.«

»Dvajset let se že vojskujem s temi ne-ljubimi stanovalcji, a brez zmage. To so španski vojaki, ki se bojujejo v malih trumah; naj jih še toliko pobijete, vedno jih je več, kot bi padali izpod neba.«

* seržan, francoska beseda: sergeant = narednik, feldvebelj.

»Ali ste bili morda v vojski na Špan-skem?«

»Da, in odondot sem prinesel ta dan . . .«

»Seržan, ne bilo bi morda predržno?«

»Le povejte svojo željo, gospod doktor!«

»Bi li morda smel izvedeti vzrok in izvor te bolezni, ki vas tako hudo tare?«

»To pač lahko sezname; sicer pa mislim, da mora zdravnik vse vedeti, kar se tiče bolezni . . .«

»Da tem lažje bolniku pomore.«

»Pri meni nič, nič težje. Pa čujte sami, kako sem si nakopal to bolezen. — Bilo je maja meseca, 1793. leta, ko so me poklicali k vojakom. Bili so žalostni časi! Časopisi poročajo o tem tako, kot se jim ravno zdi, a jaz pravim: bili so res žalostni časi! Trije smo šli skupaj na špansko vojsko na povelje Robspiera in njegovih krutih tovarišev: Janez, Pavel in jaz, vsi trije doma iz iste vasi; nesli smo naprodaj svojo mlado, živo kri ter se napihovali s svojo brezbožnostjo; saj tako je pač moralo biti, sicer bi nam šlo za življenje kot mnogim drugim. Morišče je nadomestovalo oltar in Boga.«

»Neko jutro smo imeli prekoračiti mejo. Še danes mi je živo v spominu ta kraj:

nosti smemo smatrati v smislu kartelov. Delavstvu se zapro vrata tovarn in delavnic, s tem postane naenkrat na tisoče in tisoče ljudi brezposelnih in brez kruha. Ti poizkusi so tem nevarnejši, ker razpolagajo kapitalisti z velikimi denarnimi svotami, s katerimi morejo voditi proti delavstvu traten in uspešen boj. Čudno je pri tem, da se naša socialna demokracija zavzema za kartele. Karteli pomenijo izkoriščanje konsumentov vseh stanov na eni strani in na drugi strani boj nasproti delavskim težnjam. Da se socialna demokracija zavzema za kartele, pač ne more biti drugega vzroka, kot zlata reka kapitalistovskega podkupovanja. Menda se ne dobi z lepa v tem oziru tako korumpirana stranka, kot je ravno socialna demokracija. Zadnja državnozbornska volitev je to dovolj pokazala. Proti kartelom in njih prijateljem pa mora nastopiti vse, kar noče izkoriščevanja.

V Prvačini je postajenačelnik posebne vrste prijatelj delavcev. Kričanje in razni priimki napram delavcem in uslužbencem so na dnevnem redu. V delavcu vidi ta človek le nemi stroj, ki zase ne potrebuje nič. Uslužbenec sili delati službo štiriindvajset ur dnevno, po odmorih, ki nimajo za človeka nobene veljave. »Prometna zveza« mu je trn v peti. Člane te zveze zasleduje in šikanira kar le more. Drzne se celo reči, da je »Prometna zveza« »lügenhafte Organisation«, seveda ker mu gre za kožo. Socialne demokrate ta gospod pusti lepo pri miru. Opozorjamo pa tega gospoda, da naj opusti šikaniranje delavstva v vsakem oziru, sicer se zna njegovo častito ime zabeležiti v stenografičnih zapiskih državnega zbora na način, ki mu ne bode ljub.

Višek socialnodemokratske demagogije. Socialni demokratje so poslali predsedniku državne zbornice pismo, v katerem zahtevajo, da se skliče takoj zbornica k seji, da se vzame stališče glede draginje. Ker se državni zbor itak prične kmalu, hoče imeti zato na zunaj pri »backih« socialna demokracija zasluge. To je že višek sleparije, ki jo je zmožen le, kdor noče videti resnice. Poleg kapitalističnih oderuhov je socialna demokracija največ vzrok draginje; odvrgniti od sebe to sumnjo in resnico pa zavije pobožno svojo glavo proti nebu in kliče v obupnosti po sredstvih, ki gotovo ne pomagajo.

Idrija. Strašno naivni so gospodje naprednjaki. Povprašujejo sedaj, zakaj ni Gostinčar nič storil za ustanovitev srednje šole v Idriji. Kar je bilo že stokrat povedano, jim še sedaj ne gre v glavo. Umljivo. Nič ne vedo, nič ne slišijo. Evo, zopet: Srednja šola je bila v Idriji že zagotoljena — na državne stroške, seveda vsled marljivega delovanja poslanca dr. Šusteršiča, ko so liberalci, ki so ravno na krmilo prišli, to zavohali, so se za svoj obstoj silno bali ter šli na Dunaj in tam pri ministrstvih na svoje žepe potrkali in rekli: mi nočemo, da bi nam vi zidali, bomo že sami na lastne stroške vse naredili. Seveda je država rada odnehala. Sezidali in opremili so torej realko in se z drugim nepotrebnim vred skoro za pol milijona zadolžili, mi davkoplačevalci pa moramo tisto liberalno baharijo na Dunaju še sedaj plačevati in plačevali jo bomo še leta in

»Da, v nogo, ravno nad kolenom.«

»V desno?«

»Da, gospod doktor, v desno; vaš pogled je oster. In ravno na istem mestu, kamor je zadela moja nesrečna krogla, naselili so se v mojem telesu črvi; ta neprilika ima dober nos, boljšega kot vi ali jaz. Tega mesta gotovo ne popuste, tu so se popolnoma udomačili.

»Po tem »junaškem« činu smo krenili dalje proti Španskemu, kjer je našim kaj trdo šlo. Potoma zapazimo na hišnem pragu staro ženico, ki je s prekrižanima rokama jokala ter nam grozila: »Bog hudo maščuje krivice, ki smo jih storili njegovim svetnikom; bojim se, da se vam ne pripeti kaka nesreča.« Še sedaj čujem v ušesih glas starke, ki je ihtela in jokala; moja tovariša sta se ji posmehovala, pa se jima je kaj slabo posrečilo; tam nekje na dnu srca se nam je vzbudila živa slutnja, da se utegnejo besede pobožne starke vendarle uresničiti ...«

(Konec prihodnjic.)

leta, medtem ko bi bili lahko dobili zavod — skoro zastoj. To je bil pravi rop na žep davkoplačevalcev. Liberalci so to storili radi tega, ker so videli, da je dr. Šusteršičeva stvar že v dobrem tiru, češ, klerikalci ne smejo nič dobrega doseči za Idrijo, tu se gre za naš obstoj, torej vse kontra na lastno pest. Sedaj pa ti pozabljivci poprašujejo, zakaj ni Gostinčar nič storil v tej zadevi. To je farbarija prve vrste. Sicer so pa liberalci po izvolitvi Gostinčarja naravnost povedali, da bode idrijske interese zastopal ljubljanski Hribar, tedaj še državni poslanec. Hribar pa je zastopal ljudske interese tako izborni, da so ga pregnali z vseh stolcev, kar je bilo edino prav in umestno. In kateri namen je imela prav za prav realka? Realka je imela biti mehko gnezdo za idrijske liberalce. Na njej so nastavljali le osebo, ki je prisegalo edinole na rotovski program. Na realko kakor tudi na druga mesta v Idriji so zlekli z vseh krajev najbolj liberalne agitatorje. Potem so pa z velikim pompom povedali javnosti, da je konec vsega onega, kar je z vestjo in cerkvi v zvezi. Svojim vernikom pa so obljubili nebesa — ekstra statum. Kdor pa ni bil pobožni sluga liberalnega trinoštva na zavodu, ta je sfrčal. S takimi ljudmi napravljeno gnezdo menili so varno pred vsakim viharjem ljudske volje. Pa zmotili so se. Posamezni deli tega mehkega gnezdeca frčijo na razne in čudne načine eden za drugim proč in gnezdice drži le še liberalni lim, to je laž, skupaj. Ni torej čuda, če je tak odpor proti liberalnemu nasilju, ni čudo, če se ljudstvo ne ogreva za liberalne načrte, ki so pravi atentat na ljudske žepe. Kamor je marširal liberalni general Hribar, tja spadajo vsi liberalci, za to naj pa skrbje volilci v lastni in skupni prid. Kako nepremišljeni so liberalci v svojem početju z ljudskim denarjem. Pred desetimi leti so pripravili za realko tisti žabji park na rakah za igrišče; stalo je velike svote, tudi varha so plačevali. Sedaj komaj čez nekaj let se je pa ta žabji park popolnoma opustil, ker je — le za žabe in ne za realce. Mi smo koj v začetku grajali tako zapravljivo početje in danes vidi lahko vsakdo, da smo prav imeli. Tisti park je bil res le za žabe in je tudi ime po njih dobil. Liberalci so se pa vseeno tam vsedli in regljali z žabami vred, kakšni dobrotniki davkoplačevalcev da so. Pa njih regljanje so davkoplačevalci že precej spoznali. — »Narod« trdi, koliko denarja pride v naše mesto po realki. Bode nemara že res. Nekdo je zgradil z velikimi stroški dvorano za 30 dijakov in jih par let imel na hrani in stanovanju. Sedaj nima nobenega več, kar gotovo kaže, da je mož pri dijakih dobro obrestoval kapital in obogatel. Kdor bi ne verjel, naj le povpraša tam pri mostu.

Idrija. V številu 40. »Naše Moči« se je urinila pomota v notici z Idrije, namreč da je tehtala slanina onega dekleta, ki je kupila v prodajalni Primožičevi za pol kilograma slanine, le 46 dkg, da ne bode mogoče g. Primožič preveč razžaljen, popravljam resnici na ljubo, da je tehtala slanina le 44 dkg. S tem je popravljen tudi vprašaj peti, da le na ta način stane 1 kg slanine 1 K 24 h, ne pa 2 K.

Iz št. Vida nad Ljubljano. V stalni pokoj je stopila Ivana Kremžar, delavka v tobačni tovarni. Bila je vneta naša somišljenica in agitatorica, v tovarni kakor tudi doma. Zato ji želimo, naj ji ljubi Bog da še dolgo uživati zasluženi pokoj. Za naša društva naj pa ostane še zanaprej vneta in delavna, kakor je bila dosedaj. — Jugoslovanska Strokovna Zveza vrlo napreduje, a še vse premalo, zato je dolžnost vsake članice in vsakega člana, da agitira med sodelavci in sodelavkami, da vstopijo v naše vrste. Pa tudi drugi obrti: mizarji, šivilje in krojači, vse k nam, ker v združitvi je moč! — Agitirajmo za naše časopisje: »Slovenec«, »Domoljub« in zlasti »Naša Moč« naj bi imel vsak delavec in vsaka delavka. Proč pa z liberalnimi listi in rdečo »Zarjo«, ker ti se na papirju kregajo, pri volitvah se pa objemajo s kapitalisti, kakor smo imeli priliko videti pri letošnih državnozbornskih volitvah. Zato proč z njimi!

Z lastnimi močmi.

Sava. I. delavsko konsumno društvo priredi v nedeljo dne 10. septembra slavnostno veselico na prostem pred hišo ob 3. uri popoldne. Pri veselici igra orkester katol. delavskega društva. Ob 4. uri blago-

slov nove prodajalne, po blagoslovu združni govornik na prostem, poroča od načelstva Zadružne Zveze iz Ljubljane. Vabijo se k tej slavnosti bratska društva in slavno tukajšnje občinstvo, zlasti delavstvo ne zamudi tega poučnega govora.

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

Načelstvo Jugoslov. Strokovne Zveze javlja, da se ustanovi gorenjsko okrožje J. S. Z. dne 8. oktobra 1911. Ustanovno zborovanje bo v delavskem Domu na Savi. Pričetek ob pol 10. uri dopoldne. Vsaka skupina in plačilnica v kranjskem in radovljiškem okraju mora poslati na zborovanje po enega zastopnika (predsednika). Druga delavska društva in prijatelji slov. krščanskosocialnega delavstva, ki se žele udeležiti zborovanja, naj naznanijo svojo udeležbo načelstvu J. S. Z., Ljubljana, Krščanski delavski pozdrav. Načelstvo J. S. Z.

Načelstvo J. S. Z. naznanja, da se ustanovi okrožje Ljubljana J. S. Z. dne 17. t. m. v »Ljudskem domu«, tajniška pisarna. Za zdaj se priklopi ljubljanskemu okrožju tudi ljubljanska okolica in kamniško glavarstvo. Pričetek zborovanja ob pol 10. uri dopoldne. Vsaka skupina in plačilnica naj pošlje k zborovanju svojega predsednika. Gostje dobro došli, a svojo udeležbo morajo vsaj do 10. t. m. pisмено javiti načelstvu J. S. Z. — Krščanskosocialen delavski pozdrav! — Načelstvo Jugoslovanske Strokovne Zveze. Načelnik: Dr. Ivan Zajec. Zapisnikar: Frančišek Kerhne.

Iz Selc. Pred kratkim časom se je ustanovila plačilnica Jugoslovanske Strokovne Zveze šivilj za celo selško dolino. Predseduje ji vrta odločna dekle iz Dolenje vasi, šivilja Marija Demšar. One šivilje, katere so dosedaj še premišljevale, ali bi pristopile k J. S. Z., jim svetujemo: proč s premišljevanjem in takoj na delo za stvar, ki je takorekoč sveta, namreč za organizacijo J. S. Z. Kolikor vas bode več, tem večji je pomen organizacije in tem lažje dosežete in si izboljšate svoje stanje. Pri sestanku, ki se je vršil dne 16. avgusta, se je naročilo odborici J. S. Z. od centrale glede nakupovanja sukanca, iz tovarne in drugih potrebščin spadajočih v stroko šivilj. Pogumno in vztrajno naprej!

S Sorice. Tudi pri nas se je začelo žensko delavstvo gibati. Dne 13. avgusta t. l. se je na sestanku tukajšnjih klekaric ustanovila plačilnica Jugoslovanske Strokovne Zveze, h kateri je takoj pristopilo precejšnje število članic. Plačil. si je izvolila za predsednico g. Frančiško Kajzar iz Spodnje Sorice. Z začetkom smo jako zadovoljni, upamo, da bomo v kratkem času vse organizirane v skupini J. S. Z. in da nam s pomočjo organizacije zasije lepša bodočnost. Dekleta, prijateljice, pogumno in neustrašno naprej!

Šturje-Ajdovščina. Hipoma se med delavstvom raznese novica, da je v »Naši Moči« nek dopis iz Šturije-Ajdovščine, in sicer o narodni delavski organizaciji. Ko so to dobili in brali, je nastalo pravo razburjenje med narodnimi delavskimi organizatorji. In kaj je vzrok temu? Ti ptički si mislijo, da se od njih ne sme nič pisati in o njih lepem napredku poročati. Seveda sedaj se jih je precej potipalo in mnogo razknilo, zato tak veter. Ti domišljivi ljudje si mislijo, da kar oni store, vse prav store, četudi je še tako neumno. V tej divji nagoti se spravijo na naše Orle ter so jih začeli zmerjati in obkladati z nečastnimi psovkami, zlasti eden se je prav odlikoval, a za sedaj ime zamolčimo. Začeli so si med seboj dopis tolmačiti; ni jim šlo v glavo to, kdo je mogel pisati, vendar so v celem dopisu same resnične stvari. Toda končno so proglasili cel dopis za največjo laž in obrekovanje, kar je pisanega od napredka N. D. O. Obljubili so, da se potom dopisa maščujejo in se tako rešijo iz tega vročega in nezdravega položaja. Ali to bo vse zastoj, kaj morda delavstvo vsega tega ne ve ali morda ne vidi. Oh, vsega usmiljenja vredni narodni delavski organizatorji! Po toči zvoniti je prepozno! Ne pomaga nič več še tako hlinjenje in dobrikanje nasproti delavstvu. Ne pomaga še tako izpodrivanje in šuntanje naših fantov Orlov. Začeli so trositi razne laži od naše skupine J. S. Z., da ima komaj enajst članov in da nobeden ne plačuje, tudi to ne bo prav nič pomagalo. Mi smo močni! V naši skupini J. S. Z. je že nad 100 članov, mož, fantov in deklet; lepa armada,

katera se ne da oplašiti od vsake strele od strani vseh naših nasprotnikov. Ščasoma priobčimo vso zgodovino N. D. O. ter jim tako pokličemo v spomin vse dobro in lepo. In to bo kaj lepo!

Šturije - Ajdovščina. V nedeljo, 27. avgusta, se je ustanovila plačilnica J. S. Z. pri Sv. Tomažu pri Ajdovščini. Ustanovitve se je udeležilo mnogo mož in fantov in vpisalo se je že prvi dan 17 članov. Da bo plačilnica J. S. Z. napredovala, je dobro znamenje to, da se že pripravlja za igro »Tri sestre«. Plačilnica J. S. Z. je pri Sv. Tomažu prvo društvo, zato je veliko navdušenje zavladalo med občinstvom. Ti člani bodo sedaj agitirali, da se čim preje ustanovi tudi jako potrebno katoliško slovensko izobraževalno društvo. To je življenje v naši Vipavski!

Šturije - Ajdovščina. Skupina J. S. Z. bo imela v nedeljo, dne 3. septembra, sejo odbora, h kateri so vabljeni vsi odborniki naše skupine in tudi odborniki novoustanovljenih skupin.

Šturje - Ajdovščina. Popravek v zadnjem dopisu: Namesto 580 delavcev 500 delavcev; drugič: v dolžili 100 K, v dobili 100 K.

S shoda slovenskih krščansko-socialnih železničarjev.

PROVIZIJSKI SKLAD.

Vsem uslužbencem, kateri plačujejo v provizijski sklad, da se jim skrajša službena doba od 35 na 25 let polno službe za v pokoj.

Vsi oni uslužbenci provizijskega sklada, ki so morali radi prekoračene starosti leta za nazaj plačati, da se jim vsa ta leta polno računajo za v pokojnino.

Vsi oni, ki so več kot tri leta sužili pri železniški upravi in so bili v provizijski sklad sprejeti, ko se je ustanovil, da bi se jim dovolilo za ves tisti čas, odračunši eno leto službe, vplačati za nazaj in da bi jim bil ves ta čas vračunjen za všteti v pokojnino.

Da vsi oni provizorični delavci, kakor rokodelci, ki so eno leto pri železnici, da se sprejmejo po enoletni službi v provizijski sklad, ako se jih je spoznalo sposobne za železniško službo.

Da se vsem dajo ugodnosti proste vožnje po vseh avstro-ogrskih železnicah brez razlike kategorije po enoletni službi pri železnici.

Da bi dobili vsi oni železniški delavci, kakor rokodelci, oženjeni, kakor tudi oni, ki imajo oskrbovati svoje stariše in so dve leti v železniški službi na progi ali malih postajah, proste vožnje liste (Freischeine) v bližnja velika trgovska mesta za nabavo in nakup živil, da si tako olajšajo drago življenje.

Vsem uslužbencem, provizoričnim rokodelcem in delavcem, kateri opravljajo težka dela, osobito v kurilnicah, delavnicah, kateri so več kot deset let v dotični službi in so radi bolezn ali drugih nezgod postali deloma nesposobni za težko delo, da svojega posla ne morejo opravljati, da se jim dajo lahka dela, katera bodo lahko opravljali in se jim ne sme zato doklad, ki jih imajo, krajšati, ampak se jim pusti ravno tisto plačo, da ravno tako avanzirajo (napredujejo), kakor drugi njih sotovariši.

Strojni kurjači, da kadar pridejo z vlakom v postajo, da se jih oprostí snaženja stroja, da bodo takoj prosti, kakor strojevodje, kakor hitro pridejo v postajo, ali da se jim določi neka plača za tisti čas, ko morajo po opravljeni svoji službi snažiti stroje, za dve uri delavnega časa. Bodi kurjač nastavljen ali provizoričen.

Po kurilnicah in delavnicah skrajšanje delavnega časa na 9 ur.

Rokodelcem in delavcem po kurilnicah in delavnicah, kakor tudi kurjačem službeno platneno obleko brez razlike kategorije.

Vsem prožnim delavcem tudi platnene obleke, osobito pa onim, ki morajo premikati pragove, napojene s karbolineom, ker si s tem pridijo in kvarijo svojo obleko, katera se potem veliko hitreje trga in obrablja. Delovodjem na progi (Partieführer) obleka kakor nastavljenim.

Da se vsem delavcem na progi, ki so zjutraj prišli na delo in je med delom začelo deževati, ne utrguje plače, ampak se jim zaračuni celodnevno.

Napravo delavskih premakljivih šotorov, kakor jih že imajo ene sekcije pri državnih železnicah, da ako so delavci zunaj na progi, morejo svoje stvari, jedila in obleko notri hraniti in če dežuje, tudi notri vedriti. Napravo premakljivih štedilnih peči v

šotorih, da si delavci zunaj na progi v služaju dežja in zime notri ogrevajo v prostem času in si tudi svoja jedila pogrejejo. To bi bilo iz zdravstvenih razmer (zdravstvene higijene) prepotrebno, ker bi veliko delavcev radi prehlajenja maj obolelo in bi bolniške blagajne imele od tega velik dobiček. In delavci pa boljše zdravje.

Koristna bi bila naprava deževnih plaščev za prožne delavce.

Skladiški delavci, da bi dobili platnene obleke za v službo. Vsi oni delavci pa, ki so po postajah, ki prihajajo v dotiko s potujočim občinstvom, suknjeno obleko, kakor jo ima nastavljeno osobje.

Popolno odpravo 24urne službe in vsem onim delavcem, ki opravljajo nočno službo, da se jim da tudi nočno doklado, kakor jo imajo nastavljeni.

Vsem rokodelcem zvišanje začetne plače na 4 krone in potem vsaki dve leti 20 vinarjev, in to brez razlike kategorije rokodelcev.

Vsem delavcem zvišanje začetne plače na 3 krone in potem vsaki dve leti 20 vinarjev, in to brez razlike delavcev v skladiščih, po delavnicah in kurilnicah, po postajah in na progi. V razmerah draginje, kakor se sedaj nahajajo, pa najmanj 25 % draginjske doklade.

Vse one ženske, ki so uslužbene v železniški službi, kakor so snažilke, pometarice na postajah, snažilke voz itd., zvišanje plače za 25 %. Da se jim vračuna za bolniško blagajno kakor moškim in da v slučaju bolezni dobe bolniške podpore 60 % od njih plače, kakor moški nenastavljeni.

Nastavljenje provizoričnih rokodelcev in delavcev aktivno po dovršeni (dopolnjeni) enoletni službi, kakor so vsi sprevodniki in čuvaji, kakor ima država Švica že vpejlano.

Uslužbenci pri Blocksignalih. Nastavljen z 900 kronami, doseže po dveh službenih letih 1000 kron, to so začetniki, nakar imajo starejši uslužbenci, kateri služijo od 9 do 14 let, 1000 K in od 14 do 20 let imajo tudi še po 1100 K letne plače in od 20 do 26 let so dosegli letno plačo od 1200 kron. — Tisti, ki imajo danes 1200 K, so bili nastavljeni z 600 kronami in so morali čakati celih 15 let, da so dobili 840 K, čez 5 let nato so dobili 1000 K, torej znaša 20 let službe 1000 K plače, katero danes doseže začetnik v dveh letih; tako se prezira stare služabnike, da so enaki z 20letno službo tistim, ki delajo dveletno službo. Sedaj se vidi, kako umetno in pošteno je regulacija napram starim uslužbencem izpeljana.

Čuvaji južne železnice na prehodu (Überseazung) kakor tudi v kurilnici odločno zahtevajo, da, ko so že tolikokrat nadlegovali gospoda načelnika, da se njih službene razmere izpremenijo in izboljšajo, a se to ni zgodilo.

Prosimo čuvaji na prehodu v Ljubljani kakor tudi čuvaji v kurilnici poslance S. L. S., da oni posredujejo za nas pri prometnem ravnateljstvu južne železnice, da se ono po brigi za svoje uslužbence in jim vendar da pošteno pravico, kakor je ugodila večinoma vsem kategorijam v novejšem času.

To je že odveč, da bi se nekatere uslužbenice toliko ločilo od drugih, da bi morali čuvaji v kurilnici kakor tudi na prehodu na Dunajski cesti v Ljubljani na leto 280 ur več službe imeti kot prostosti in zraven pa še kot čuvaji na prehodih prav nobenih doklad dobivati, to je že odveč. Da je pa to resnica, da delajo čuvaji na leto toliko več službe, kakor so prosti, dokaže se to v zraven priloženem obrazcu čuvajev na prehodu kakor tudi v kurilnici južne železnice v Ljubljani.

Ker spadamo zatvornični čuvaji na Dunajski cesti v Ljubljani in čuvaji (Weichenwächter) v kurilnici tudi k prometu, torej zahtevamo sledeče:

1. Za čuvaje v kurilnici in na prehodu 12 ur službe in 24 ur prostih, ravnotako kot premikači.
2. Kakor premikačem tako tudi nam čuvajem nočno doklado
3. Za čuvaje na prehodu zatvorne doklade (Schrankszulage).

Pisarniški sluge južne železnice Ljubljana—Trst se obračajo s ponižno prošnjo na slavne poslance »Slovenske Ljudske Stranke«, da nam vsled neznosne draginje, pa pisarniški sluge brez kakoršnihkoli doklad, izposlujejo pri ravnateljstvu južne železnice, da tudi nas, pisarniške sluge, v ozir vzame in nam pripozna kakoršnihkoli doklado.

Mi pisarniški sluge prosimo krščanske poslance, da opomnijo ravnateljstvo južne železnice, da ima tudi pisarniške sluge v službi, da morajo tudi oni živeti, da pa je slavno ravnateljstvo južne železnice nanje popolnoma pozabilo. Vsaka kategorija (pri prometu) ima kakoršnokoli doklado, najsi bodo skladiščni pazniki, skladiščni delovodje, sprevodniki, premikači in kakor tudi zavirači itd., kakor tudi najnavadnejši delavci, če nimajo družega, imajo vsaj to, da imajo zjutraj, opoldne in zvečer svoj določen čas, kdaj pridejo in kdaj grede iz službe, česar pri pisarniških slugah ni. Zjutraj in popoldan veliko prej priti in opoldan ter zvečer veliko pozneje domu iti kot drugi uslužbenci v skladišču. Pa saj to bi nas nič ne motilo, ako moramo vsaki dan več službe storiti kot drugi uslužbenci, ali: živeti ne moremo več z našimi dohodki, kateri niso več primerni grozni draginji, katera še vedno tako grozno narašča.

Pisarniški sluge in jih družine se pri najboljši solidnosti in še taki skromnosti ne morejo več izogniti brezmejni bedi, katera jih tare vedno bolj. Ne kaže nič družega, ako se mora za en mesec naprej misliti, za kaj na porabi pri tej draginji tako neprimerni dohodek, ad katerega imamo pa še vsakovrstne odbitke. Ali naj si kupimo sebi čevlje ali obleke, ali naj se kupi ženi, katera mora po raznih opravkih med judi v mesto, ali naj se kupi otrokom potrebne obleke, čevlje ali šolskih potrebščin?! Tukaj, slavno ravnateljstvo južne železnice, niso mogoče samo naša, mogoče neopravičena zdihovanja, tukaj je naša sila, katera prosi, da se tudi kot kamen trdo srce mora omečiti in pripoznati pravično zahtevo in prošnjo, s katero se obračamo po naših poslancih na ravnateljstvo južne železnice.

Zaupamo pa pisarniški sluge na poslance S. L. S., da bodo oni z vso požrtvovalnostjo in odločnostjo nastopili pri ravnateljstvu južne železnice in nam izposlovali kakoršnokoli doklado.

V svesti si, da uspeh ne bode izostal, zahvaljujemo se že naprej cenjenim poslancem kakor tudi ravnateljstvu južne železnice.

S shoda avstrijskih strokovnih društev.

(Konec.)

Predlogi organizacij.

Del. Allinger utemeljuje sledeči predlog »Kršč. lesnih delavcev«:

»Shod priporoča krajnim skupinam in plačilnicam, da pobirajo posebne prispevke, s katerimi ojačijo krajne blagajne in razbremenene centrale.« Po kratki razpravi obvelja soglasno.

Brez utemeljevanja in brez razprave obveljajo sledeči predlogi »Zveze krščanskih delavcev in delavk popirne in kemične industrije«:

»Zaupniki krščanskih strokovnih društev so dolžni smotreno pospeševati obstoječe mladeniške organizacije in jih ustanoviti, kjer še ne obstojajo.

Osrednja komisija naj naznani krščanskemu časopisju, naj posveča večjo pozornost kot jo je dozda, krščanskemu strokovnemu gibanju.«

Po kratkem utemeljevanju se je sprejel sledeči predlog eksekutive:

»Drugi shod avstrijskih krščanskih strokovnih društev poziva vlado, da naj hitro izvede soc. zavarovanje. Shod konstatira, da se s skepom, po katerem se soc. zavarovanje predloži zbornici šele po novih študijah, izziva delavstvo. Temelj za predlogo tvori delo soc. - zavarovalnega pododseka. Napove se proti temu postopanju najodločnejši odpor.«

A. ŽIBERT

-- LJUBLJANA --

PREŠERNOVA ULICA

PRIPOROČA SVOJO VELIKO

ZALOGO ČEVLJEV

DOMAČEGA IZDELKA.

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov R.
Stanje vlog čez 21 milijonov R.
Lastna glavica
K 503.575-98.

**Ljudska
posojilnica**

registr. zadruga z neomejeno zavezo
Miklošičeva cesta 8
prtljaje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo
prejema **hranilne vloge** vsak de-
lavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure pop.
ter jih obrestuje **4 1/2%** brez
po odbitka, kakega
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4-50 na leto.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj
prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-
hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; **Josip Šiška**, stolni kanonik, podpred.; **Odborniki:**
Anton Belec, posest., podj. in trg. v Št. Vidu
n. Lj.; **Fran Povše**, vodja, graščak, drž. in
dež. posl.; **Anton Kobi**, posest. in trg., Breg
pri Borovni.; **Karol Kauschegg**, veleposest.
v Ljubljani; **Matija Kolar**, stolni dekan v
Ljubljani; **Ivan Krežar**, svetnik trg. in
obrt. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; **Fran
Leskovic**, hišni posestnik in blag. „Ljudske
posojil.“; **Ivan Pollak ml.**, tov.; **Karol
Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh vseh veselih in žalostnih
dogodkih „Slovenske Straže“!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. MERSOL
LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izber vezenin, čipk, rokavic, no-
gavic, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov,
zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač
Ljubljana
Prešernova ulica št. 9
priporočata svojo največjo
zalogo izgotovljenih oblek za
gospode, dečke in otroke.

Novosti
v konfekciji za dame.

Centiki s koledarjem za-
stoj in poštne prosti.

POZOR!
Kdor želi imeti dobro uro,
naj zahteva z znamko
„UNION“
ker te ure so najbolj tr-
pežne in natančne, dobe
se pri
Fr. Čudnu
urarju in trgovcu v Ljubljani
delničar in zastopnik
švicarskih tovarn „Uni-
on“ v Bielu in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti. 1
Svetovnoznano najfinejše blago po najnižjih cenah.

**Agitirajte za naše glasilo
„Naša Moč“!**

Pozor slov. delavska društva!
Kupujte svoje potrebšćine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK
(pri Češniku)
LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izberi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila
Postrežba poštena in zanesljiva.
Cene najnižje.

A. Lukič
Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ **Mr. Ph. BOHINCA**
v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste
priporočata sledeča zdravila:

Balzam proti žledodnim bole-
činam, steklenica 20 vin., 6
steklenic 1 krono.
Kapljice za želodec, izvrstno,
krepilno in slast do jedi po-
spešujoče sredstvo, steklenica
40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kapljice zoper žledodni krč,
steklenica 40 vin., 6 steklenic
2 kroni 50 vin.
Kapljice proti zobobolu,
steklenica 20 vin.
„Stadin“ za otroke.
Obliž za kurja očesa, brada-
vice in trdo kožo, mala škat-
ljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatljica
30 vin.
Pospalni prašek, proti ognji-
vanju otrok in proti potenju
nog, škatljica 50 vin., 6 škatljic
2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju
po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstra-
nitev kurjih oces, bradavic in
trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odva-
jalno, krepilno in slast po-
spešujoče sredstvo, steklenica 20
vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za laso, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrsten pripo-
moček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2
kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.
Železnate kroglice, proti ble-
dici (Bleichsucht) mala škatljica
70 vin., velika 1 krono 60 vin.

**Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka
najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana
Pred škofijo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da
sem odprl na **Tržaški cesti št. 1**

„pri Kerčonu“ filialo
moje trgovine z železnino, hiš-
nega in kuhinjskega orodja.
Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno
naklonjenost.
Z odličnim spoštovanjem **Stefan Nagy**

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni! Samo 6 dni!

HAVRE NEW-YORK
francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linjo
čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike
v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo
ED. ŠMARDA
oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani
Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKE
POSOJILNICE“ nasproti gostilne pri „FIGOVCU“.

AUSTRO - AMERICANA

TRIESI NEW-YORK

*Potniki v Ameriko
kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na*
Simona Kmetetza
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Kotvorstna Pojasnila daje se brezplačno.

IVAN JAK IN SIN
v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17
priporočata svojo bogato zalogo raznoorstnih
voznih koles in
šivalnih strojev
za rodbino in obrt.

